

Veliki Tabor

u | in the
20. | 20th
stoljeću | century

MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA
DVOR VELIKI TABOR

Veliki Tabor

u | in the
20. | 20th
stoljeću | century

DESINIĆ, 2018.

Veliki Tabor, pogled s južne strane; snimljeno 1911. god.; MK – UZKB – F; inv. br. 5418

Veliki Tabor, view from the south; photo taken in 1911; MK – UZKB – F; inv. no. 5418

Veliki Tabor u 20. stoljeću

Kasnosrednjovjekovni plemićki grad Veliki Tabor smješten je na vrhu brijega na 333 metra nadmorske visine u selu Košnički Hum, tri kilometra od Desinića. Prepoznatljiv je po svom specifičnom i bajkovitom izgledu te raskošnoj, monumentalnoj arhitekturi zbog koje je proglašen spomenikom najviše kategorije. Jedan je od najočuvanijih kasnosrednjovjekovnih plemićkih gradova u kontinentalnoj Hrvatskoj i do naših je dana ostao sačuvan gotovo u svom izvornom obliku. Izgradnju dvora vjerojatno je započela velikaška obitelj Celjski sredinom 15. stoljeća. Početkom 16. stoljeća dvor prelazi u vlasništvo plemićke obitelji Rattkay, čiji su pripadnici bili najdugotrajniji i najpoznatiji vlasnici grada. Oni su dovršili njegovu izgradnju i u njemu živjeli sve do kraja 18. stoljeća. Rattkayevi su bili brižni čuvari staroga grada, no nakon smrti posljednjeg člana obitelji, Josipa Ivana Krstitelja 1793. godine, dvorac nije nalazio primjerena gospodara. Tijekom čitavog 19. i 20. stoljeća vlasnici Velikog Tabora neprestano su se izmjenjivali i često ga neprimjereno koristili. Navedeno razdoblje obilježeno je zanemarivanjem i propadanjem grada te gubitkom njegova nekadašnjeg sjaja. No, s druge strane, također i razvijanjem svijesti da je taj prvorazredni spomenik

Veliki Tabor in the 20th century

The late-mediaeval manor of Veliki Tabor is located on top of a hill, 333 metres above sea level, in the village of Košnički Hum, three kilometres from Desinić. Recognizable for its specific, fairytale-like appearance and the lush, monumental architecture, it has been classified as a highest category monument. It is one of the best conserved late-mediaeval manors in continental Croatia, preserved almost in its original form. The construction of the manor was probably started by the aristocratic family of Celjski in mid-15th century. In the early 16th century the manor became property of the aristocratic family of Rattkay, whose members were the best known owners of the manor and who owned it for the longest period of time. They completed the construction of the manor, in which they lived until late 18th century. The Rattkays managed the castle well, but after Josip Ivan Krstitelj, the last member of the family, died in 1793, a suitable master could not be found. In the course of the 19th and 20th centuries, Veliki Tabor frequently changed owners, who often used it for inappropriate purposes. The latter period was marked by neglect and loss of splendour. On the other hand, an awareness was developed that this was a first-class historic and cultural

hrvatske povijesti i kulture od iznimne važnosti ne samo za našu, nego i za svjetsku kulturnu baštinu.

Na početku 20. stoljeća, Veliki Tabor nalazio se u vlasništvu braće Grünwald, zagrebačkih trgovaca, koji su ga posjedovali sve do izbijanja Prvoga svjetskog rata. Veliku brigu i zanimanje za grad u tom razdoblju pokazuje konzervator Gjuro Szabo (1875. – 1943.), tajnik Zemaljskog povjerenstva za očuvanje umjetničkih i historičkih spomenika u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, osnovanog 1910. godine. Szabo je proputovao veliki dio Hrvatske, a posebnu je pozornost posvetio evidentiranju spomeničke baštine Hrvatskog zagorja. Veliki Tabor prvi put je posjetio, kao tajnik Povjerenstva, 1911. godine. Od velike je važnosti Szabov tekst o Velikom Taboru objavljen 1912. godine, u kojem govori o njegovu povijesnom razvoju i vlasnicima. Također, pruža detaljan opis grada te spominje papirnate tapete na drvenom stropu i freske koje su do danas gotovo ili u potpunosti propale, pa je njegov zapis jedino svjedočanstvo da su nekoć krasile taborgradske prostorije. Veliki Tabor impresionirao ga je svojom posebnošću i ljepotom te ga je prozvao našim najljepšim gradom. No, sa žalošću je ustvrdio da je već u zapuštenom i ruševnom stanju, a da je uistinu bilo tako, svjedoče do danas sačuvane fotografije koje je sam snimio.

Malo se zna o Velikom Taboru u vrijeme Prvoga svjetskog rata, osim da se koristio kao zatvor za internirane Istrane i Primorce koji su se našli

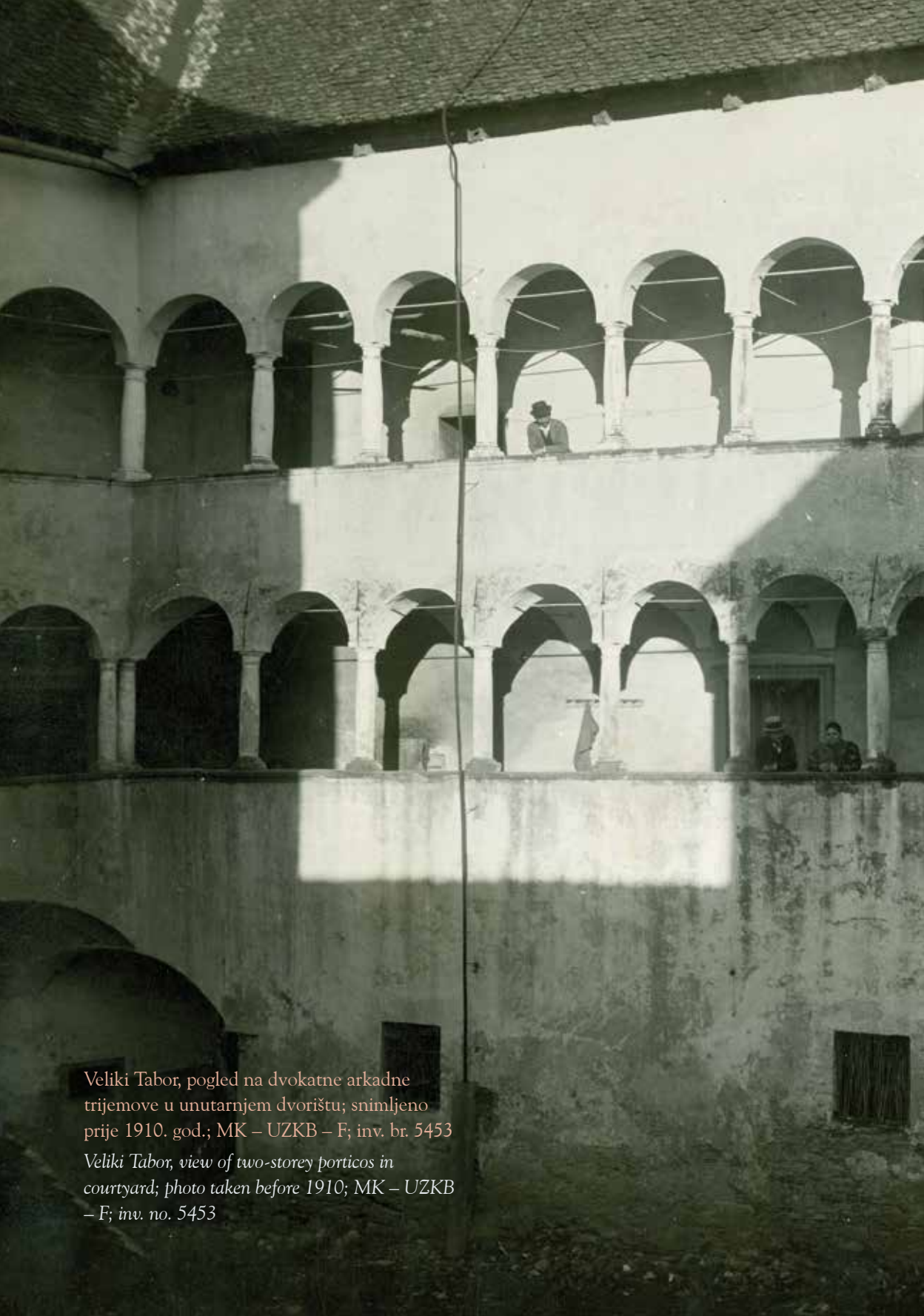
monument with exceptional importance for both Croatian and world cultural heritage.

In the early 20th century, before the breakout of World War I, Veliki Tabor was owned by brothers Grünwald, Zagreb merchants. In that period, conservationist Gjuro Szabo (1875–1943), secretary of the Land Committee for the Preservation of Artistic and Historical Monuments (est. 1910) in the Kingdom of Croatia and Slavonia, showed a great deal of concern and care for the fort. Moreover, Szabo travelled through most of Croatia, paying particular attention to registering the monument heritage of Hrvatsko Zagorje. He first visited Veliki Tabor in 1911 in the capacity of Committee secretary. In 1912, Szabo published an important article on Veliki Tabor, in which he discussed its historical development and ownership. He also provided a detailed description of the manor, including wallpaper on wood ceilings and frescoes, which have since been partially or completely destroyed, making his account a unique testimony of their existence. Impressed by the uniqueness and beauty of Veliki Tabor, he called it our most beautiful fort but regretfully established that it was in disrepair, to which his photographs testify.

Veliki Tabor, dama na ulazu u grad; snimio Gjuro Szabo, 1911. god.; MK – UZKB – F; inv. br. 5443

Veliki Tabor, lady at the gate; photo by Gjuro Szabo, 1911; MK – UZKB – F; inv. no. 5443

Veliki Tabor, pogled na dvokatne arkadne trijemove u unutarnjem dvorištu; snimljeno prije 1910. god.; MK – UZKB – F; inv. br. 5453

Veliki Tabor, view of two-storey porticos in courtyard; photo taken before 1910; MK – UZKB – F; inv. no. 5453

Maketa Velikog Tabora (kat. br. 16)

A maquette of Veliki Tabor (cat. no. 16)

pod optužbama vlasti za nelojalnost i neprijateljsko djelovanje protiv Austro-Ugarske Monarhije.

U periodu između dva svjetska rata, vlasnik Velikog Tabora bio je poznati hrvatski slikar Oton Iveković (1869. – 1939.), kojemu je slikoviti izgled dvorca i okolnog krajolika bio nepresušna inspiracija za mnogobrojna umjetnička djela. U želji da ga spasi od propasti, prodao je kuću u Zagrebu i mnoge svoje likovne radove, te ga, s tako skupljenim novcem, kupio 1919. godine. Zajedno sa suprugom Ljubicom i njihovo dvoje djece, Tomislavom i Marijom, preselio se u Veliki Tabor, gdje je živio gotovo 20 godina. Dvorac ga je neprestano nadahnjivao i tu su nastala djela koja u slikarovu bogatu stvaralačkom opusu čine zasebnu cje-

Little is known about Veliki Tabor in the period of World War I except that it was used to house detained inhabitants of Istria and the Croatian Littoral charged with disloyalty and enemy activity against the Austro-Hungarian Monarchy.

In the period between the two world wars Veliki Tabor was owned by famous Croatian painter Oton Iveković (1869–1939), who found boundless inspiration in the picturesque fort and the surrounding landscape. To save the fort from ruin, he sold a house in Zagreb and many of his works and used the money to buy Veliki Tabor in 1919. He and his family – his wife Ljubica and their two children, Tomislav and Marija – lived there for nearly 20 years. Con-

Veliki Tabor, istočna kula s konzolama i erkerima; snimio Vladimir Guteša, oko 1930. god.;
MK – UZKB – F; inv. br. 9363

Veliki Tabor, east tower with consoles and bay windows; photo by Vladimir Guteša, ca 1930;
MK – UZKB – F; inv. no. 9363

Veliki Tabor, gornji dio zapadne i jugozapadne polukružne kule s konzolama, 1940. god.;
MK – UZKB – F; inv. br. 5432

Veliki Tabor, upper part of west and southwest semi-circular towers with consoles, 1940;
MK – UZKB – F; inv. no. 5432

linu. Naslikao je i nacrtao brojne prizore vanjštine i unutrašnjosti dvorca, okolnog krajolika, vizura koje se pružaju s grada na bližu i dalju okolicu te životinje. O brojnosti i važnosti opusa iz taborgradskog ciklusa svjedoči činjenica da je u umjetničkom salonu Ullrich u Zagrebu, u ožujku 1921. godine održana »Kolektivna izložba slika i nacрта iz grada Velikog Tabora – Vinograda«, na kojoj je bilo izloženo 75 Otonovih djela. No, uz svu ljubav koju je gajio prema njemu, trošni dvorac postao je stalni izvor njegovih briga i financijskog opterećenja. Nprestano se javljala potreba za održavanjem i nužnim građevinskim radovima, pa se Iveković često obraćao Zemaljskom po-

tinuously inspired, he produced a large number of works that comprise a separate unit in his rich opus. He painted and sketched numerous scenes from the exterior and the interior of the fort, the surrounding landscape, views of the surrounding area, and animals. That the cycle of his Veliki Tabor works is a particularly large and important one is testified by the fact that Ullrich art salon organized a *Collective Exhibition of Paintings and Sketches From the Fort of Veliki Tabor – Vinograd*, in which 75 works were exhibited. However, despite the love he had for the fort, its state became an endless source of concern and financial burden. Constant mainten-

Oton Iveković, *Veliki Tabor*, 1925. (kat. br. 24)

Oton Iveković, Veliki Tabor, 1925 (cat. no. 24)

vjerenstvu za očuvanje umjetničkih i historičkih spomenika za pomoć. Iako mu je Szabo uvijek rado pružio novčanu potporu, oskudna sredstva koja je imao na raspolaganju nisu bila dovoljna za sve nužne popravke. Stoga je Iveković često trošio svu svoju ušteđevinu na zidarske radove te posuđivao novac kako bi podmirio osnovne životne potrebe. Financijски opterećen i već teško bolestan, prešelio se 1935. u rodni Klanjec, gdje je umro u srpnju 1939. godine.

Obitelj Iveković prodala je Veliki Tabor 1938. godine Bansknoj upravi Savske banovine. Banska uprava predala ga je na korištenje časnim sestrama Družbe Kćeri milosrđa Trećeg reda sv. Franje

ce and construction work led to Iveković's frequent appeals for assistance to the Land Committee. While Szabo was always happy to provide financial assistance, the scant resources he had at his disposal were not sufficient to cover all the repair costs. Iveković therefore often used his own savings to pay for construction work, only to have to borrow money to cover living costs later. Financially burdened and seriously ill, in 1935 he moved to his birth town of Klanjec, where he died in July 1939.

The Iveković family sold Veliki Tabor in 1938 to the Banate Administration of the Sava Banate. The Congregation of Sisters of Mercy of the Third

Dječja sekcija Društva prijatelja prirode ispred Velikog Tabora (kat. br. 13)

Children's Section of the Nature Lovers Society, in front of Veliki Tabor (cat. no. 13)

Razglednica »Vin-grad ili Tabor-grad« (kat. br. 5)

Postcard "Vin-grad or Tabor-grad" (cat. no. 5)

Razglednica »Vin-grad ili Tabor-grad (dvorište)« (kat. br. 7)

Postcard "Vin-grad or Tabor-grad (courtyard)" (cat. no. 7)

iz Blata na Korčuli. U vrijeme Drugoga svjetskog rata, u dvorcu je bio smješten državni dječji dom, a časne su se sestre brinule o ratnoj siročadi. U tom je razdoblju došlo do obnove i preuređenja prostorija dvorca kako bi se prilagodilo svojoj novoj namjeni. U dvorištu je izgra-

Order of St Francis from Blato on the island of Korčula were granted use of the premises. During World War II, Veliki Tabor housed a state children's home, at which the sisters cared for orphans in the castle remodelled for its new purpose. A cistern was built in

Veliki Tabor, oštećenje stubišta u dvorištu grada; snimio Tihomil Stahuljak, 1941. god.;
MK – UZKB – F; inv. br. 5472

*Veliki Tabor, damaged stairwell in courtyard; photo by Tihomil Stahuljak, 1941;
MK – UZKB – F; inv. no. 5472*

Partizani u podnožju Velikog Tabora 1943. godine (kat. br. 15)

Partisans at the foot of the hill at Veliki Tabor in 1943 (cat. no. 15)

đena cisterna, uređen je sanitarni čvor, uvedeni su vodovod i električna struja, obnovljena je stolarija prozora i vrata, itd.

Povijest Velikog Tabora za vrijeme Drugoga svjetskog rata povezuje se s aktivnostima boraca Narodnooslobodilačkog rata. O njihovu kretanju i djelovanju u njegovoj neposrednoj blizini doznajemo iz svjedočanstva i memoarskih zapisa sudionika događanja, kao i sa sačuvanih fotografija iz 1943. godine s partizanima u podnožju grada. Prema prisjećanju i iskazima pojedinih boraca (Josip Štimac,

the courtyard, toilet facilities, plumbing and electricity installed, the woodwork renewed, and so on.

The history of Veliki Tabor during World War II is linked to activities of the soldiers of the People's Liberation War. Their activity in the immediate vicinity of Veliki Tabor are recorded in the testimonies and memoirs of the participants in the events and on photographs dating from 1943, showing partisans at the foot of the fort. According to the testimonies of some of the soldiers (Jo-

Veliki Tabor s vinogradom na padini brijega; snimila Fotozadruga, 1942. god.;
MK – UZKB – F; inv. br. 5420

Veliki Tabor with vineyard on hill slope; photo by Fotozadruga, 1942;
MK – UZKB – F; inv. no. 5420

Seljaci na njivi podno Velikog Tabora (kat. br. 1)

Farmers on a field below Veliki Tabor (cat. no. 1)

Drago Rafaj), čini se da su oni povremeno boravili i unutar zidina dvorca. U njega su navraćali kako bi se odmorili i oporavili od bitaka.

sip Štimac, Drago Rafaj), they appeared to have spent some time within the fort walls, getting rest and recovering from battle.

Nakon završetka rata i uspostave komunističke vlasti, časne sestre napustile su Veliki Tabor te otišle na obližnju Vinagoru. Ni u socijalističkoj Jugoslaviji Velikom Taboru nije dodijeljena odgovarajuća namjena te je korišten na neadekvatan način. Grad je nacionaliziran i dodijeljen na upravljanje općini Pregrada. Ona ga je najprije predala na korištenje mesnoj industriji Sljeme, za sušenje mesa, a potom Poljoprivrednoj zadruzi Desinić, koja je u njemu otvorila ugostiteljstvo.

No, bilo bi pogrešno tvrditi da je dvorac bio sasvim zaboravljen i zapušten. Konzervatorski zavod iz Zagreba početkom 60-ih godina izvršio je razmjerno opsežne radove na najugroženijim dijelovima, koji su obuhvatili popravak krovne konstrukcije i krovišta, sanaciju i zamjenu konzola, sanaciju jednog dijela sjevernoga vanjskog pročelja itd. Održavana su i razna događanja i zabave. Neko je vrijeme (u drugoj polovini 40-ih ili u 50-im godinama) u dvorcu bila otvorena izložba o Narodnooslobodilačkoj borbi na području kotara Pregrada, na kojoj su izloženi mnogobrojni dokumenti, biografije i fotografije poginulih partizana. Godine 1975. u njemu su snimane scene napada kmetske vojske na Tahyjeve grad iz višestruko nagrađivanog filma *Seljačka buna 1573.* poznatog redatelja i scenarista Vatroslava Mimice. U cijelome navedenom razdoblju pobuđivao je zanimanje javnosti te bio odredištem mnogobrojnih izletnika. Posjetio ga je 1968. godine i predsjednik Josip Broz Tito sa suprugom Jovankom.

After the war ended and the Communist authorities were established, the nuns left Veliki Tabor and went to nearby Vinagora. Socialist Yugoslavia did not find a proper use for Veliki Tabor either. The fort was nationalized and the Municipality of Pregrada was put in charge of its management. They first granted use of the premises to Sljeme (meat packing and canning industry) for smoking meat, and later to Desinić Agricultural Cooperative, which started a catering business there.

It would be wrong, however, to say that the fort was completely neglected and forgotten. In the early 1960s the Conservation Institute from Zagreb conducted relatively extensive work on the most endangered parts of the fort, which included repairs of the roof construction, reconstruction of consoles, conservation of a part of the north façade, and so on. Various events were organized. In the second half of the 1940s or in the 1950s, an exhibition was staged in the manor on the People's Liberation War in Pregrada District, which included a number of documents, biographies, and photographs of the fallen partisans. In 1975, it hosted the shooting of scenes of the serf army attack on feudal lord Tahy's fort for what would be the award-winning film about peasants' revolt *Anno Domini 1573*, by well-known director and screenwriter Vatroslav Mimica. In this period, Veliki Tabor stirred a great deal of public interest and was a well-liked excursion site. In 1968, Yugoslav President Josip

U svrhu njegove zaštite, obnove te revitalizacije, 1981. godine Josip Štimac (1922. – 2003.) osnovao je u dvorcu Zavičajni muzej, zajedno s Josipom Hrestakom i Ivicom Špoljarom. Četiri godine poslije, muzej je i službeno osnovala skupština tadašnje Samoupravne interesne zajednice za kulturu i informiranje općine Pregrada, pod nazivom Zavičajni muzej općine Pregrada. Štimac je bio strastveni sakupljač starina i umjetnina pa je njegovim zalaganjem prikupljeno mnoštvo slika i skulptura te obilje etnografskog materijala. Sve je to ušlo u sastav nekoliko manjih muzejskih zbirki. Organizirao je mnogobrojna događanja – tematske izložbe, likovne kolonije, mačevalačke turnire, koncerte, sokolarenje – u svrhu promoviranja dvorca i razvijanja svijesti u široj javnosti o njegovoj velikoj kulturno-povijesnoj važnosti. Zavičajni muzej ukinut je 1989. godine rješenjem Skupštine općine Pregrada kojim su Veliki Tabor i cjelokupni muzejski fundus predani na korištenje Turističkom savezu općine Pregrada.

Jedno od važnijih kulturnih događanja u Velikom Taboru u tom razdoblju bilo je otvorenje izložbe »Ratkaji Velikotaborski u hrvatskoj povijesti i kulturi: 1502–1793« 1993. godine. Organizatori izložbe bili su Društvo Veliki Tabor iz Desinića i Hrvatski povijesni muzej iz Zagreba. Štimac je, kao predsjednik Društva osnovanog 1990. godine, bio jedan od urednika kataloga izložbe.

Josip Broz Tito u Velikom Taboru (kat. br. 20)

Josip Broz Tito at Veliki Tabor (cat. no. 20)

Broz Tito and his wife Jovanka also paid a visit.

With the goal to conserve, restore, and revitalize the fort, in 1981 Josip Štimac (1922–2003), along with Josip Hrestak and Ivica Špoljar, established a County Museum there. Four years later, Museum was officially established by the Pregrada Municipality authority for culture and information. It was named Pregrada Municipality Museum. A fervent art collector, Štimac provided a large number of paintings and sculptures as well as an abundance of ethnographic material, which were made part of several smaller museum collections. Štimac organized numerous events – theme exhibi-

Josip Broz Tito sa suprugom Jovankom u Velikom Taboru (kat. br. 21)

Josip Broz Tito with his wife Jovanka at Veliki Tabor (cat. no. 21)

Iako je 1993. godine dvorac postao sastavnim dijelom Muzeja Hrvatskog zagorja, iste ga je godine na korištenje dobilo Društvo Veliki Tabor. Ono je u njemu djelovalo sve do smrti Zmaja Taborgradskog (kako se popularno nazivalo Štimca) 2003. godine. Muzeji Hrvatskog zagorja od 1995. godine provode sveobuhvatna arheološka istraživanja te brinu o obnovi Velikog Tabora pod vodstvom Hrvatskoga restauratorskog zavoda iz Zagreba. Sredinom 90-ih provedena su i prva sustavna konzervatorsko-restauratorska istraživanja koja su obuhvatila palas i pročelja dvorišnih trijemova. Financirana su, kao i cjelokupna obnova objekta, sredstvima Mi-

tions, art colonies, fencing tournaments, concerts, falconry events – with the goal to promote the fort and public awareness of its cultural and historical significance. The museum was closed down in 1989 following the decision by Pregrada Municipal Assembly, which stipulated that Veliki Tabor and the entire museum holdings were to be managed by to the Tourist Board of Pregrada Municipality.

One of the significant cultural events at Veliki Tabor in this period was the 1993 exhibition entitled, “The Rattkays of Veliki Tabor in Croatian History and Culture: 1502–1793”. The exhibition was organized by Veliki Tabor Association of Desinić and Croatian History Museum in Zagreb. As chairman of the Association, founded in 1990, Štimac was one of the editors of the exhibition catalogue.

Even though the fort was made part of Museums of Hrvatsko Zagorje in 1993, the Veliki Tabor Association was granted use of the premises that same year. The Association’s activity in the fort continued until 2003, the year of death of the Dragon of Taborgrad, as Štimac was popularly known. Since 1995, Museums of Hrvatsko Zagorje have conducted comprehensive archaeological exploration and managed the restoration of Veliki Tabor under the guidance of the Croatian Conservation Institute in Zagreb. In the mid-1990s, the initial conservatory and restoratory exploration work was conducted, which included the great hall and the courtyard collonades. The restoration

Automobil Titove delegacije na cesti podno Velikog Tabora (kat. br. 22)

Tito's delegation car on the road below Veliki Tabor (cat. no. 22)

Veliki Tabor, peterokutna kula (palas), pogled na južno i istočno pročelje; snimio Nino Vranić, 1969. god.; MK – UZKB – F; inv. br. 29624

Veliki Tabor, pentagonal tower (great hall), view of south and east fronts; photo by Nino Vranić, 1969; MK – UZKB – F; inv. no. 29624

nistarstva kulture Republike Hrvatske. Navedena istraživanja pridonijela su boljem poznavanju građevinskog razvoja grada tijekom stoljeća i njegovoj obnovi u skladu s tim saznanjima. Stoga se može slobodno reći da je Veliki Tabor na početku 21. stoljeća jedan od naših najbolje sačuvanih i prezentiranih kasnosrednjovjekovnih gradova.

Peterokutni bastion velikotaborskog kompleksa, pogled s istoka nakon popravka krovišta i krpanja zida oko ulaznih vrata; snimila Š. Habunek, 1954. god.; MK – UZKB – F; inv. br. 15616

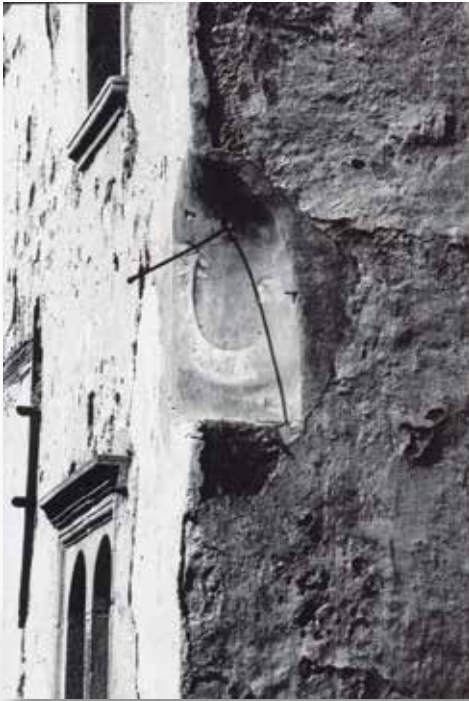
Pentagonal bastion of Veliki Tabor complex, view from the east following roof repair and mending of wall around gate; photo by Š. Habunek, 1954; MK – UZKB – F; inv. no. 15616

Veliki Tabor, južna kula (kat. br. 34)

Veliki Tabor, south tower (cat. no. 34)

and conservation of the facility were fully funded by the Croatian Ministry of Culture. The exploration work has contributed to a better understanding of the construction development of the fort through the centuries and, subsequently, to its successful restoration. In the early 21st century Veliki Tabor may well be said to be one of our best preserved and best presented late mediaeval forts.

Veliki Tabor, sunčani sat na palasu (kat. br. 39)
Veliki Tabor, sundial in the great hall (cat. no. 39)

Veliki Tabor, sjeverna prigradnja (kat. br. 41)
Veliki Tabor, northern extension (cat. no. 41)

Josip Štimac u Velikom
Taboru, 1995., DVT
Fot-98

*Josip Štimac at Veliki Tabor,
1995, Veliki Tabor Fort
Photo Collection-98*

Veliki Tabor,
mačevalački turnir
(kat. br. 61)

*Veliki Tabor, fencing
tournament (cat. no. 61)*

Predmeti iz etnografske
zbirke Dvora Veliki Tabor.
Prikupio ih strastveni
ljubitelj starina, Josip
Štimac.

*Items from Veliki Tabor Fort
ethnographic collection,
collected by antiques
aficionado Josip Štimac*

Izvori / Sources

- HDA (Hrvatski državni arhiv)
Fond 219: Ministarstvo prometa i javnih radova
Nezavisne Države Hrvatske
Fond 226: Ministarstvo zdravstva i urudžbe NDH
Fond 279: Predsjedništvo vlade Narodne Republike
Hrvatske
Fond 1718: Zbirka fotografija Narodnooslobodilačke
vojske i partizanskih odreda Jugoslavije
Memoari
Partizani u Titovom kraju – udarni bataljon, ur. Josip
Štimac Učo, Zagreb, 1984.

Literatura / Bibliography

- Brezinščak Bagola, Božidar. »Štimac, Josip«. U:
Enciklopedija Hrvatskoga zagorja, Zagreb: Leksi-
kografski zavod Miroslav Krleža, 2017., 820.
Gregl, Zoran. »Osnutak muzeja u Velikom Taboru«. U:
*Muzejski vjesnik. Glasilo muzeja sjeverozapadne
Hrvatske*, 6, 1983.
Hrvatsko zagorje u narodnooslobodilačkoj borbi. Ur.
Vlado Stopar, Zagreb, 1959.
Horvat, Anđela. »O djelovanju Zemaljskog po-
vjerenstva za očuvanje umjetnih i historičkih
spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji
u Zagrebu od 1910-1914.«. U: *Godišnjak zaštite
spomenika kulture Hrvatske*, 2/3 (1976/77),
Zagreb, 1977.
Horvat, Anđela. »Pregled spomenika kulture općine
Pregrada«. U: *Kaj* II-III, Zagreb, 1985.
Jagarčec, Nadica. »Muzej Dvor Veliki Tabor«. U:
Enciklopedija Hrvatskoga zagorja, Zagreb: Leksi-
kografski zavod Miroslav Krleža, 2017., 595.
Lokošek, Egon; Kleiner, Ivo. »Zamjena kamenih
stupova u prizemlju dvorca Veliki Tabor«. U:
Grđevinar, 56, (2004) 5.
Majer, Krasanka; Šurina, Edita. »Veliki Tabor«. U:
Veliki Tabor u svjetlu otkrića, ur. Goranka Horjan,
katalog izložbe, Desinić, 2007.
Maruševski, Olga. »Bilješka o jednom stanovniku
Velikog Tabora«. U: *Kaj* III, Zagreb, 1978.
Obad-Šćitaroci, Mladen. *Dvorci i perivoji Hrvatskoga
zagorja*. Zagreb: Školska knjiga, 1993.
Pintarić, Snježana. *Oton Iveković. Retrospektivna
izložba*. Ur. Lea Ukrainčik, katalog izložbe,
Umjetnički paviljon, Zagreb, 1996.

- Pintarić, Snježana. *Oton Iveković. Proljetna izložba*.
Katalog izložbe, Gradska knjižnica Klanjec,
2009.
Pintarić, Snježana. *Oton Iveković. Slike i crteži iz
Velikog Tabora i okolice*. Ur. Jasna Gubez i Snje-
žana Pintarić, katalog izložbe, Galerija Ulrich,
Zagreb, 1994.
Premerl, Tomislav. »Veliki Tabor – odnos prema vla-
stitom identitetu«. U: *Kaj* II-III, Zagreb, 1985.
Premerl, Tomislav. »Veliki Tabor – naša obaveza pre-
ma porukama baštine«. U: *Kaj* III, Zagreb, 1978.
*Ratkaji Velikotaborski u hrvatskoj povijesti i kulturi:
1502–1793: izložba u povodu 200-te obljetni-
ce izumrća*, Grad Veliki Tabor, 11. rujna – 10.
listopada 1993.
Regan, Krešimir. »Veliki Tabor«. U: *Enciklopedija
Hrvatskoga zagorja*, Zagreb: Leksikografski zavod
Miroslav Krleža, 2017., 890–892.
Szabo, Gjuro. »Izvjestaj o radu Zemaljskog po-
vjerenstva za očuvanje umjetnih i historičkih
spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji
u godini 1911«. U: *Vjesnik Hrvatskog arheološkog
društva*, Nova serija, XII, Zagreb, 1912.
Szabo, Gjuro. *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavo-
niji*. Zagreb, 1920.
Škiljan, Filip. *Hrvatsko zagorje u Drugom svjetskom
ratu 1941.–1945. Opredjeljivanja, borbe, žrtve*.
Zagreb: Plejada, Muzeji Hrvatskog zagorja,
2012.
Štimac-Učo, Josip. »Osnovna škola 'Đuro Prejac'
Desinić – Dopuna dijela školske spomenice«. U:
Kaj II-III, Zagreb, 1985.
Štimac, Josip. »Veliki Tabor danas«. U: *Muzejski
vjesnik. Glasilo muzeja sjeverozapadne Hrvatske*,
15, 1992.
Vinagora i okolica. Ur. Gordana Krizmanić, Pregra-
da: Matis, 2013.
Žmegač, Andrej. »Veliki Tabor – interpretacija
arhitekture«. U: *Radovi Instituta za povijest
umjetnosti*, 16, Zagreb, 1992.

Kazivači / Personal Memories

- Razgovor s Tomislavom Fiketom, Desinić

Kataloški popis izložaka / Catalogue

1. Seljaci na njivi podno Velikog Tabora

1. pol. 20. stoljeća
fotografija c/b, papir
59,5 × 49,5 cm
DVT-722

2. Veliki Tabor u krajoliku

1925. godina
fotografija c/b, papir
24 × 30 cm
DVT-3259

3. Razglednica »Stari Grad. Veliki Tabor«

Nakladnik Petar Hohnjec u Desiniću, početak 20. st.
8,8 × 13,7 cm
DVT-68

4. Razglednica »Grad Veliki Tabor«

Nakladnik St. Kugli, Zagreb, 1931. godina
9,1 × 14,1 cm
DVT-71

5. Razglednica »Vin-grad ili Tabor-grad«

Naklada Glasnika Majke Božje Vinagorske, sredina 20. stoljeća
8,6 × 14,3 cm
DVT-70

6. Razglednica »Veliki Tabor – Vingrad«

Naklada Glasnika Majke Božje Vinagorske, sredina 20. stoljeća
8,9 × 14,1 cm
DVT-67

7. Razglednica »Vin-grad ili Tabor-grad (dvorište)«

Naklada Glasnika Majke Božje Vinagorske, 1940. godina
14,6 × 8,6 cm
DVT-206

8. Razglednica »Veliki Tabor. Hrv. Zagorje«

1951. godina
9,9 × 14,9 cm
DVT-73

9. Razglednica »Veliki Tabor«

Kraj 20. stoljeća
9,9 × 15 cm
DVT-74

10. Novogodišnja čestitka s panoramom Desinića i Velikog Tabora

1967. godina
9,8 × 14,5 cm
DVT-2218

11. Veliki Tabor s Desinićem u pozadini

Početak 20. stoljeća
fotografija c/b, papir
7,3 × 12,6 cm
DVT-185

12. Dječja sekcija Društva prijatelja prirode ispred Velikog Tabora

1937. godina (razvijena 80-ih ili 90-ih godina 20. st.)
fotografija c/b, papir
22 × 30 cm
DVT Fot-15

13. Dječja sekcija Društva prijatelja prirode ispred Velikog Tabora

1937. godina
fotografija c/b, papir
4,6 × 6,8 cm
DVT-3257

14. Dječja sekcija Društva prijatelja prirode na galeriji Velikog Tabora

1937. godina
fotografija c/b, papir
8,1 × 5,5 cm
DVT-3258

15. Partizani u podnožju Velikog Tabora 1943. g.

1943. godina, autor Josip Štimac, (razvijena 80-ih ili 90-ih godina 20. st.)
fotografija c/b, papir
24 × 18 cm
DVT Fot-16
Na fotografiji s lijeva na desno: Josip Jutriša Janko, Josip Podboj i Božo Fiolčić

16. Maketa Velikog Tabora

1915. godina
13 × 30 × 20 cm
DVT-2216
Maketa Velikog Tabora izrađena je od kamena te se na njoj nalazi natpis »Stari grad Veliki Tabor, god. 1915«. Vjeruje se da je maketu izradio Rudolf Falzari za kojeg se navodi da je za vrijeme Prvoga svjetskog rata bio interniran u Veliki Tabor zbog sumnji austrougarskih vlasti u njegovu odanost Monarhiji.

17. Kutija šibica

Razdoblje Kraljevine Jugoslavije, 30-e god. 20 st.
1,1 × 5,7 × 3,8 cm
DVT-186
Kartonska kutija za šibice pronađena 2006. godine prilikom konzervatorsko-restauratorskog istraživanja na drugom katu palasa Velikog Tabora.

18. Dječja cipela

20. stoljeće
4 × 15 × 6,5 cm
DVT-1251

Kožna dječja cipelica pronađena 2007. godine prilikom radova na obnovi Velikog Tabora na trećem katu palasa.

19. Jugoslavenski dinar

1953. godina

pr. = 2 cm

DVT-187

Kovanica od jednog dinara Federativne Narodne Republike Jugoslavije pronađena prilikom arheološkog istraživanja 2006. godine s vanjske strane sjevernog krila Velikog Tabora.

20. Josip Broz Tito u Velikom Taboru

1968. godina

fotografija c/b, papir

40 × 30 cm

DVT-3260

21. Josip Broz Tito sa suprugom Jovankom u Velikom Taboru

1968. godina

fotografija c/b, papir

40 × 30 cm

DVT-3261

22. Automobil Titove delegacije na cesti podno Velikog Tabora

1968. godina

fotografija c/b, papir

30 × 40 cm

DVT-3262

23. Oton Iveković

Veronika Desinička, 1902.

ulje/platno

120 × 200 cm

HPM/PMH 17801

reprodukcija

24. Oton Iveković

Veliki Tabor, 1925.

ulje/platno

40,5 × 54,5 cm

vlasnik: Muzeji Hrvatskog zagorja, Muzej seljačkih buna MSB 136

25. Oton Iveković

Zima, oko 1920.

ulje/platno

61,5 × 61,5 cm

DVT-829

26. Oton Iveković

Bijeli fratar, 1. polovica 20.

stoljeća

ulje/platno

46,5 × 23 cm

DVT-1275

27. Velikotaborski kompleks

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

10 × 15 cm

DVT Fot-48

28. Veliki Tabor, pogled s juga

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

10 × 15 cm

DVT Fot-51

29. Veliki Tabor, pogled s jugozapada

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

10 × 15 cm

DVT Fot-50

30. Veliki Tabor, pogled sa zapada

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

10 × 15 cm

DVT Fot-49

31. Veliki Tabor, zapadne kule s kurtinom

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

10 × 15 cm

DVT Fot-47

32. Veliki Tabor, sjeverozapadna kula

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

15 × 10 cm

DVT Fot-43

33. Veliki Tabor, pogled na konzole sjeverozapadne kule

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

15 × 10 cm

DVT Fot-44

34. Veliki Tabor, južna kula

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

15 × 10 cm

DVT Fot-46

35. Veliki Tabor, renesansna bifora na južnom pročelju palasa

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

10 × 15 cm

DVT Fot-37

36. Veliki Tabor, erker na istočnoj kuli

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

15 × 10 cm

DVT Fot-45

37. Veliki Tabor, dvorište

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

15 × 10 cm

DVT Fot-33

38. Veliki Tabor, sjeverno krilo, pogled iz dvorišne strane

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

15 × 10 cm

DVT Fot-36

39. Veliki Tabor, sunčani sat na palasu

80-e godine 20. st. (razvijeno

2009. godine s negativima zatečenog u muzeju)

fotografija c/b, papir

15 × 10 cm

DVT Fot-32

- 40. Veliki Tabor, prvi i drugi kat južne kule**
80-e godine 20. st. (razvijeno 2009. godine s negativna zatečenog u muzeju)
fotografija c/b, papir
10 × 15 cm
DVT Fot-38
- 41. Veliki Tabor, sjeverna prigradnja**
80-e godine 20. st. (razvijeno 2009. godine s negativna zatečenog u muzeju)
fotografija c/b, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-34
- 42. Veliki Tabor, sjeverna prigradnja**
80-e godine 20. st. (razvijeno 2009. godine s negativna zatečenog u muzeju)
fotografija c/b, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-41
- 43. Veliki Tabor, drugi kat južne kule**
80-e godine 20. st. (razvijeno 2009. godine s negativna zatečenog u muzeju)
fotografija c/b, papir
10 × 15 cm
DVT Fot-39
- 44. Veliki Tabor, drveni dvorišni trijemovi**
80-e godine 20. st. (razvijeno 2009. godine s negativna zatečenog u muzeju)
fotografija c/b, papir
10 × 15 cm
DVT Fot-40
- 45. Veliki Tabor, sjeverno krilo**
80-e godine 20. st. (razvijeno 2009. godine s negativna zatečenog u muzeju)
fotografija c/b, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-42
- 46. Pogled s Velikog Tabora na gospodarsku zgradu i bastion**
80-e godine 20. st. (razvijeno 2009. godine s negativna zatečenog u muzeju)
fotografija c/b, papir
10 × 15 cm
DVT Fot-52
- 47. Veliki Tabor, pogled s jugoistoka**
1995. godina
fotografija, papir
9 × 12,5 cm
DVT Fot-59
- 48. Veliki Tabor, pogled sa sjeverne strane**
1995. godina
fotografija, papir
9 × 12,5 cm
DVT Fot-58
- 49. Veliki Tabor, snimka iz zraka**
90-e godine 20. stoljeća
fotografija, papir
9 × 12,5 cm
DVT Fot-78
- 50. Veliki Tabor u krajoliku**
90-e godine 20. stoljeća
fotografija, papir
9 × 12,5 cm
DVT Fot-76
- 51. Veliki Tabor u zimskoj idili**
1999. godina
fotografija, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-61
- 52. Veliki Tabor, pogled na ulaz s dvorišne strane**
1995. godina
fotografija, papir
12,5 × 9 cm
DVT Fot-80
- 53. Veliki Tabor, pogled na galerije južne kule (kapelica)**
1989. godina
fotografija, papir
12,5 × 9 cm
DVT Fot-31
- 54. Veliki Tabor, dvorišne galerije**
1995. godina
fotografija, papir
12,5 × 9 cm
DVT Fot-86
- 55. Veliki Tabor, pogled na arkadne trijemove**
1999. godina
- fotografija, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-56
- 56. Veliki Tabor, bunar u dvorištu**
1999. godina
fotografija, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-55
- 57. Veliki Tabor, otkrivanje spomen-ploče Općinskog odbora SUBNOR-a Krapina**
29. 11. 1975. godine
fotografija, papir
12,5 × 9 cm
DVT Fot-60
Natpis na ploči glasio je: »Na ovom je mjestu 2. XI 1943. godine formirana partizanska četa općine Desinić.«
- 58. Veliki Tabor, izložba fotografija na zidu galerije**
1999. godina
fotografija, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-57
- 59. Veliki Tabor, unutrašnjost 2. kata palasa**
1995. godina
fotografija, papir
9 × 12,5 cm
DVT Fot-96
- 60. Veliki Tabor, pogled s prilazne ceste**
1997. godina
fotografija, papir
10 × 15 cm
DVT Fot-62
- 61. Veliki Tabor, mačevalački turnir**
1999. godina
fotografija, papir
10 × 15 cm
DVT Fot-69
- 62. Veliki Tabor, Josip Štimac i publika gledaju mačevalački turnir**
1999. godina
fotografija, papir
10 × 15 cm
DVT Fot-66
- 63. Veliki Tabor, nastup folklorne skupine**

1997. godina
fotografija, papir
15 × 10 cm
DVT Fot-64
- 64. Veliki Tabor, nastup
folklorne skupine**
1997. godina
fotografija, papir
9,5 × 15 cm
DVT Fot-65
- 65. Veliki Tabor, sokolari u
atriju dvorca**
1997. godina
fotografija, papir
10 × 14 cm
DVT Fot-63
- 66. Veliki Tabor, likovna
kolonija**
1995. godina
fotografija, papir
12,5 × 9 cm
DVT Fot-97
- 67. Veliki Tabor, likovna
kolonija**
1995. godina
fotografija, papir
9 × 12,5 cm
DVT Fot-95
- 68. Veliki Tabor, unutrašnjost 1.
kata istočne kule**
1995. godina
fotografija, papir
9 × 12,5 cm
DVT Fot-99
- 69. Veliki Tabor, Josip Štimac
na galeriji istočne kule**
1988. godina
fotografija, papir
13 × 9 cm
DVT Fot-71
- 70. Gjuro Szabo**
Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i
Slavoniji Zagreb, 1920.
24 × 17 × 1,7 cm
DVT-2264
- 71. Hrvatsko zagorje u revoluciji**
Zagreb, 1981.
24 × 18 × 3,5 cm
privatno vlasništvo (R. Dečman)
- 72. Kaj : časopis za kulturu i
prosvjetu**
Zagreb, III/1978.
24 × 16,5 × 0,8 cm
DVT-b 297
- 73. Kaj : časopis za kulturu i
prosvjetu**
Zagreb, II-III/1985.
23,7 × 16,8 × 1,7 cm
DVT-b 303
- 74. Ratkaji Velikotaborski u
hrvatskoj povijesti i kulturi:
1502-1793 u povodu 200-te
obljetnice izumrća**
Grad Veliki Tabor, 11. rujna – 10.
listopada 1993.
katalog izložbe
29,7 × 21 × 0,7 cm
DVT-b 974
- 75. Posuda za mlijeko**
kraj 19./početak 20. stoljeća
keramika
v = 20 cm, pr. otvora = 11 cm
DVT-805
- 76. Posuda**
kraj 19./početak 20. stoljeća
keramika
v = 25 cm, pr. otvora = 14,5 cm
DVT-887
- 77. Posuda za miješanje tijesta**
kraj 19./početak 20. stoljeća
keramika
v = 9,5 cm, pr. otvora = 35 cm
DVT-909
- 78. Posuda za vodu**
kraj 19./početak 20. stoljeća
keramika
v = 35 cm, pr. otvora = 14 cm
DVT-880
- 79. Posuda za mlijeko s
poklopcem**
kraj 19./početak 20. stoljeća
keramika, drvo
v = 22 cm, pr. otvora = 19 cm
DVT-898 ab
- 80. Posuda za zalijevanje**
kraj 19./početak 20. stoljeća
keramika, žica
v = 27 cm, pr. otvora = 10 cm
DVT-889
- 81. Šalica**
kraj 19./početak 20. stoljeća
keramika
v = 9 cm, pr. otvora = 13 cm
DVT-817
- 82. Mlinac za kavu**
20. stoljeće
metal, drvo
21 × 13 × 13 cm
DVT-509
- 83. Kalup za kolače**
20. stoljeće
metal
12 × 16 × 16,5 cm
DVT-568
- 84. Kalup za kolače**
20. stoljeće
metal
11,5 × 17 × 14 cm
DVT-569
- 85. Pegla na žar**
20. stoljeće
metal, drvo
22 × 20 × 9,5 cm
DVT-300
- 86. Tavica**
kraj 19./početak 20. stoljeća
metal
15,5 × 31 × 13,5 cm
DVT-309
- 87. Lampaš**
20. stoljeće
metal, staklo
18 × 12,5 × 9,5 cm
DVT-558
- 88. Lampaš**
20. stoljeće
metal, staklo
15 × 10 × 8,3 cm
DVT-559

Nakladnik / *Publisher*:
Muzeji Hrvatskog zagorja, Dvor Veliki Tabor,
Desinić

Za nakladnika / *For the publisher*:
Nadica Jagarčec

Urednica kataloga / *Catalogue editor*:
Renata Dečman

Autorica teksta / *Text*:
Renata Dečman

Autori kataloških jedinica / *Catalogue units
prepared by*:
Nadica Jagarčec, Renata Dečman

Fotografije / *Photographs*:
Fotoarhiva Dvora Veliki Tabor, Fototeka
Ministarstva kulture Republike Hrvatske /
*Photo Collection of Veliki Tabor Castle, Photo
Collection of the Croatian Ministry of Culture*

Lektura i korektura / *Editing and proofreading*:
Božica Dragaš

Prijevod na engleski / *English translation*:
Suzana Bertović

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak /
Layout and design:

Franjo Kiš, ArTresor naklada, Zagreb

Tisak / *Printed by*:
Znanje d.o.o., Zagreb

Naklada / *Print run*:
600 primjeraka

Autorica izložbe / *Exhibition author*:
Renata Dečman

Tekstovi izložbenih panoa / *Texts on display
panels written by*:

Renata Dečman

Restauriranje građe / *Restoration of material*:
Hrvatski državni arhiv / *Croatian State
Archives*

Audiovizualni materijal / *Audio-visual material*:
Hrvatski državni arhiv, Zbirka hrvatskih
dugometražnih filmova / *Croatian State Archives,
Collection of Croatian Feature-Length Films*

Tehnički postav izložbe / *Technical setup*:
Siniša Žnidarec, Nives Ćurković, Andrea
Brlobuš

Zahvaljujemo redatelju i scenaristu, gospodinu
Vatroslavu Mimici na danoj suglasnosti za
prikazivanje isječaka filma *Seljačka buna 1573*.
*We thank director and screenwriter Vatroslav
Mimica for his permission to show scenes of Anno
Domini 1573.*

Zahvaljujemo Hrvatskom državnom arhivu na
ustupljenom audiovizualnom gradivu (inserti
filma *Seljačka buna 1573*).

*We thank the Croatian State Archives for the
audio-visual material they have provided (scenes
from the film Anno Domini 1573).*

Zahvaljujemo Ministarstvu kulture na
ustupljenim fotografijama.

*We thank the Ministry of Culture for the
photographs loaned from their collection.*

Zahvaljujemo Muzeju seljačkih buna, MHZ, na
posudbi predmeta.

*We thank the Museum of Peasant Revolts for the
items loaned from their collection.*

Zahvaljujemo Josipu Vukiću, Davoru Vukiću i
Tomislavu Fiketetu na korisnim informacijama.

*We thank Josip Vukić, Davor Vukić and Tomislav
Fiket for valuable information.*

Izložba i katalog realizirani su sredstvima
Ministarstva kulture Republike Hrvatske i
Krapinsko-zagorske županije.

*The exhibition and this publication were funded by
the Ministry of Culture of the Republic of Croatia
and by the Krapina-Zagorje County.*

ISBN 978-953-265-178-2

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem

*CIP data available in computer catalogue of the
National University Library in Zagreb under

Veliki Tabor, pogled sa sjeverne strane (kat. br. 48)

Veliki Tabor, view from the north (cat. no. 48)

ISBN 978-953-265-178-2

9 789532 651782